

Man kan sikkert anslaa Antallet af de hertil nødvendige Lokomotiver til gennemsnitlig 3 pr. Bane, saaledes at der til de private Baner aarlig skal anskaffes 12 Lokomotiver, og da ogsaa de private Baner skulle have deres Maskiner fornyede og man ikke kan regne med, at deres Maskiner ville kunne vare længere end Statens, vil Fornyelsen her, beregnet paa samme Maade som for Staten, kræve 10 Lokomotiver. Endelig vil man kunne paaregne, at Entreprenørerne anskaffe nogle ganske vist smaa Maskiner aarlig. Man har da ment at kunne afrunde Tallet paa de Lokomotiver, der aarlig vil være Brug for her i Landet i en længere Aarrække, til ca. 70.

Det er ikke noget ringe Beløb, der paa den Maade er Tale om at give ud til Anskaffelse af Lokomotiver, hvis man regner med 50,000 Kr. pr. Lokomotiv. Det vil nemlig give $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr. aarlig alene til Anskaffelsen af Maskiner. Arbejdslønnen paa Lokomotiverne kan man sætte til ca. 10,000 Kr. pr. Lokomotiv. Jeg tager alt muligt Forbehold, thi Arbejdslønnen er ret forskellig efter Maskinernes Størrelse, saaledes at jo større Lokomotiverne ere, jo større bliver Arbejdslønnen ogsaa, selv om den ikke stiger i samme Forhold. Man har regnet ud, at Arbejdslønnen pr. Kilogram Vægt af store Maskiner har været omkring 20 Øre, medens den pr. Kilogram for de mindre har været 22—23 Øre, det er altsaa ikke nogen stor Forskel. Men hvis man regner med Gennemsnittet og sætter Gennemsnitsarbejdslønnen til 10,000 Kr, bliver det jo et ikke ringe Beløb at udbetale i Arbejds løn for de 70 Lokomotiver, der er Tale om at anskaffe aarlig.

Jeg skal ikke komme dybt ind paa Spørgsmaalet om, hvad der er det mest formaalstjenlige, naar der er Tale om at gøre Forsøg paa at bygge Lokomotiver her i Landet, enten at lave en Statsfabrik eller faa de private interesserede i at overtage Fabrikationen. For mig er det klart, at det vilde blive en alt for kostbar Historie, som Staten indlod sig paa at bygge en Lokomotivfabrik. Dog er det ikke saa meget selve Fabrik anlæget, der er afskrækkende for mig. Man siger, at det vilde koste mellem 3 og 4 Mill. Kr. at lave en Fabrik, der vilde kunne præstere de 70 Maskiner — jeg giver det ikke ud for mere, end jeg har faaet det for; det er selvfølgelig en rent kalkulatorisk Beregning, der ligger til Grund for den anslaaede Udgift. Men det er ikke saa me-

get Anlægsomkostningerne — om end de ere mange —, der for mig gøre det betænkeligt, men ogsaa det, at vi kunne være sikre paa, at det bliver alt for kostbart for Staten at faa Arbejdet udført paa Statens egne Fabrikker. De Erfaringer, der foreligge med Hensyn til, hvad der er udbetalt i Arbejds løn for de ganske vist ikke mange eller store Maskiner, der ere lavede herhjemme, og hvoraf Staten fik de sidste i 1900, vise, at i Sammenligning med de Arbejdspriser, jeg har nævnt her, er Forskellen saa stor, at man kan sige sig selv, at skulde vi fortsætte med de Arbejdspriser, vilde vi komme til at betale saa meget for meget for Lokomotiverne, at vi hellere maatte give de paagældende det i aarlig Understøttelse for ikke at bestille Arbejdet hos dem, og saa vilde vi endda tjene Penge derved. Eksempelvis nævner jeg, at for de ganske vist smaa Maskiner var Priserne — regnede ud i Kilogram, jeg vil hellere nævne det saaledes end i Penge — i 1900 herhjemme 127 Øre pr. Kilogram, medens det for tilsvarende Maskiner, ganske vist ikke før 1902, hvor Priserne var gaaede noget ned, fra Udlandet kun var 74 Øre. Der er ikke saa lille Forskel mellem 127 og 74 Øre, og Tallene ere tilstrækkelige til at vise, at det var absolut nødvendigt for de paagældende private Fabrikanter at opføre med Fabrikationen, idet de vilde sætte alt for mange Penge til, hvis de stadig skulde betale den omtrentlige Forskel paa de her nævnte Priser.

Hvis man nu vil gøre et Forsøg paa at faa de private Fabrikanter — der er egentlig kun to Firmaer, der kan være Tale om — interesserede i at prøve herhjemme om muligt at oparbejde Lokomotivindustrien, havde jeg tænkt mig — hvad jeg har skitseret i Finansudvalget og efter Ordførerens Opfordring gerne skal gentage her —, at man kunde sige til de paagældende Firmaer: Vi ville gerne fra Statens Side ofre noget paa et Forsøg paa, om vi herhjemme ogsaa kunde oparbejde Lokomotivindustrien, men vi maa sikre os, at ikke Staten skal staa i Stikken for det alt sammen. Derfor gaar jeg ud fra, at vi med Rette kunne sige til de to paagældende Fabrikanter: Det første Aar ville vi fra Statens Side betale, hvad I efter Regning have maattet give ud for Materialier med Tillæg af den bevislig udbetalte Arbejds løn, og saa en passende Afskrivning paa Anskaffelsen af de Maskiner, I dels have maattet anskaffe og dels allerede have, men næste Aar maa Fabrikanterne selv tage en vis Kvotadel af den